

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРСПЕКТИВА

для здобувачів вищої освіти спеціальності

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

освітній рівень перший (бакалаврський)

освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0534/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2023 р.

Київ – 2023

Розробник: Волкова Анна Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Волкова Анна Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «19» січня 2022 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2022 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 2022/2023 н.р. (підпис) О. В. Школьна (ПІБ), «17» серпня 2022 р., протокол № 2

На 2023/2024 н.р. (підпис) О. В. Школьна (ПІБ), «18» серпня 2023 р., протокол № 9

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	Вибіркова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/ годин	4/120		
Курс	2		-
Семестр	3	4	-
Кількість змістовних модулів з розподілом:	4	3	-
Обсяг кредитів	2	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	60	-
Аудиторні	28	28	-
Модульний контроль	4	4	-
Семестровий контроль	-	-	-
Самостійна робота	28	28	-
Форма семестрового контролю	-	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних положень методів побудови різних видів графічних зображень просторових форм на площині, а також – застосовувати теоретичні і практичні знання та уміння для створення графічних зображень.

Завдання навчальної дисципліни:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл образотворчого мистецтва й мистецтвознавства, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій та відтворення двовимірних і тривимірних об'єктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища
- СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
- СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- термінологію, основні правила і прийоми побудови зображень оточуючого середовища за законами лінійної та повітряної перспективи;
- технологічні прийоми та засоби побудови перспективи, випадки порушення законів лінійної перспективи;
- традиції і цінності національної культури і уміти спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми розвитку професійної діяльності мистецької освіти.

Вміти:

- створювати зображення за законами лінійної та повітряної перспективи;
- використовувати в практичній роботі закони побудови перспектив оточуючого середовища як одного із засобів формоутворення та художньої виразності зображення;
- використовувати теоретичні знання з перспективи в художній практиці

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
- РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- РН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійні
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Перспектива. Загальні положення.							
Лінійна перспектива							
Тема 1. Поняття перспективи. Види перспективи. Способи графічного зображення.	4	2					2
Тема 2. Лінійна перспектива та її види	4	2					2
Тема 3. Лінійно-конструктивний рисунок натюрморту	12			4			8

Тема 4. Побудова інтер'єру	18			10			8
Тема 5. Лінійна перспектива в побудові архітектури	18			10			8
Модульний контроль	4						
Разом	60	4		24			28
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	60	4		24			28
Змістовий модуль 2. Повітряна та тональна перспектива							
Тема 6. Повітряна та тональна перспектива в академічному рисунку й живописі	4	2					2
Тема 7. Побудова зображення інтер'єра кутового положення. Тональне зображення.	18			8			10
Тема 8. Тональна та повітряна перспектива в зображенні міського пейзажу	34			18			16
Модульний контроль	4						
Разом	60	2		26			28
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	60	2		26			28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Перспектива. Загальні положення.

Лінійна перспектива

Тема 1. Поняття перспективи. Види перспективи. Способи графічного зображення

Лекція (2 години). Поняття перспективи. Пряма лінійна перспектива. Зворотна лінійна перспектива. Сферична перспектива. Тональна та повітряна перспектива. Перцептивна перспектива. Панорамна перспектива. Плафонна або купольна перспектива. Театральна перспектива. Архітектурна перспектива. Способи графічного зображення перспективи на площині. Перспективні масштаби

Тема 2. Лінійна перспектива та її види

Лекція (2 години). Лінійна перспектива. Пропорції, допоміжні лінії, умовні масштабні одиниці. Закони лінійної перспективи. Основні методи побудови перспективи на площині. Закономірності перспективних скорочень площин при різних точках зору та різної віддаленості від ока спостерігача. Головний промінь зору. Точка сходу.

Тема 3. Лінійно-конструктивний рисунок натюрморту.

Практичне заняття – 4 год.

Матеріали: прості олівці, папір, гумка, формат А-3

Завдання: Виконати лінійно-конструктивний рисунок натюрморту з 5 предметів побуту.

Послідовність виконання завдання:

1. Визначення лінії горизонту відповідно до натури.
2. Побудова елементів натюрморту, передача характеру форми предметів, їх пропорцій.

3. Уточнення пропорцій прийомом допоміжних ліній, визначення кута нахилу осьових (серединних) ліній форми по відношенню до прямої вертикальної допоміжної лінії або горизонтальної лінії.

4. Побудова перспективного розташування в просторі форм предметів, з урахуванням видимих площин форми предмета та її невидимих (прихованих від погляду) площин.

5. Перевірка правильності побудови всіх предметів та елементів натюрморту з урахуванням перспективних змін в їхні розмірах.

Тема 4. Побудова інтер'єру

Практичне заняття – 10 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-2, гумка, лінер.

Завдання: побудувати інтер'єр фронтального розташування.

Послідовність виконання завдання:

1. Визначення лінії горизонту відповідно до натури, точки сходження горизонтальних ліній інтер'єра, які залежать від точки зору. Побудова основних ліній стін, підлоги і стелі.

2. Побудова предметів першого, другого і дальнього планів з визначенням місця, яке вони займають на горизонтальній площині підлоги, розміри загальної їх форми, щодо основних розмірів інтер'єра.

3. Перевірка правильності побудови всіх предметів та елементів інтер'єра з урахуванням перспективних змін в їхні розмірах та розташування їх у просторі.

4. Завершення побудови зображення інтер'єру олівцем, видалення допоміжних ліній з зображення.

5. Деталізація інтер'єру за допомогою лінера.

Тема 5. Лінійна перспектива в побудові архітектури

Практичне заняття – 10 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-2, гумка, лінер.

Завдання: побудувати складну перспективу міської вулиці з трьома точками сходження, дотримую законів лінійної перспективи.

Послідовність виконання завдання:

1. Визначення лінії горизонту відповідно до натури, точки сходження горизонтальних ліній в урбаністичному пейзажі, які залежать від точки зору. Побудова основних елементів міської архітектури.

2. Побудова предметів першого, другого і дальнього планів.

3. Перевірка правильності побудови всіх елементів пейзажу з урахуванням перспективних змін в їхні розмірах та розташування їх у просторі.

4. Завершення побудови зображення урбаністичного пейзажу олівцем, видалення допоміжних ліній з зображення.

5. Деталізація пейзажу за допомогою лінера.

Змістовий модуль 2. Повітряна та тональна перспектива

Тема 6. Повітряна та тональна перспектива в академічному рисунку й живописі.

Лекція (2 години). Поняття повітряної та тональної перспективи. Правила повітряної та тональної перспективи. Методи та прийоми повітряної та тональної перспективи, що використовуються при зображенні оточуючого середовища.

Тема 7. Побудова зображення інтер'єра кутового розташування. Тональне зображення

Практичне заняття – 8 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-2, гумка, вугілля.

Завдання: Побудувати зображення інтер'єра кутового розташування та розкрити тоном послідовність планів в зображенні.

Послідовність виконання завдання:

1. Визначення точки зору та лінії горизонту.
2. Компонування зображення, дотримання принципів лінійної перспективи при побудові інтер'єру.
3. Визначення ближніх та дальніх елементів в рисунку.
4. Тонально-перспективне рішення інтер'єру.

Тема 8. Тональна та повітряна перспектива в зображенні міського пейзажу

Практичне заняття – 18 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-2, гумка, вугілля, акварель.

Кількість: 2 роботи.

Завдання: виконати 2 зображення міського пейзажу та розкрити тоном та кольором послідовність планів в роботі.

Послідовність виконання завдання:

1. Визначення точки зору та лінії горизонту. Побудова основних елементів міської архітектури.
2. Побудова предметів першого, другого і дальнього планів, дотримання принципів лінійної перспективи при побудові архітектури.
3. Перевірка правильності побудови всіх елементів пейзажу з урахуванням перспективних змін в їхні розмірах та розташування їх у просторі.
4. Тонально-перспективне та повітряне рішення пейзажів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Види діяльності здобувач вищої освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування практичних занять	1	12	12	13	13
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Робота на практичному занятті	10	12	120	13	130
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено			
Разом		-	184	-	184
Максимальна кількість балів:		368			
Розрахунок коефіцієнта:		$368 : 100 = 3,68$			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Перспектива. Загальні положення.

Лінійна перспектива

Тема 1. Поняття перспективи. Види перспективи. Способи графічного зображення

Самостійна робота – 2 год.

Завдання: Аналіз перспективних масштабів. Масштаб глибин – масштаб, побудований на прямій, перпендикулярній до площини картини. Масштаб широт – масштаб, побудований на прямій, паралельній основі картини. Масштаб висот – масштаб, збудований на прямій, перпендикулярній до предметної площини. Практичне застосування перспективної масштабної шкали.

Тема 2. Лінійна перспектива та її види

Самостійна робота – 2 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-3, гумка.

Завдання: Аналіз основних законів лінійної перспективи. Виконання побудови каркасного куба. Дотримання послідовності роботи. Виявлення опорних точок побудови. Лінійна перспектива. Пропорції, допоміжні лінії.

Тема 3. Лінійно-конструктивний рисунок натюрморту.

Самостійна робота – 8 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-3, гумка.

Завдання: Виконання конструктивного рисунку геометричних тіл, що обертаються: циліндр, конус (лінійне каркасне зображення). Дотримання послідовності роботи. Виявлення опорних точок побудови. Лінійна перспектива. Пропорції, допоміжні лінії, умовні масштабні одиниці.

Тема 4. Побудова інтер'єру

Самостійна робота – 8 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-3, гумка.

Завдання: Виконання пошукових ескізів інтер'єрів, визначення в них лінії горизонту та точок сходження.

Тема 5. Лінійна перспектива в побудові архітектури

Самостійна робота – 8 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-5, гумка.

Кількість робіт: 5 шт.

Завдання: Виконання пошукових ескізів з архітектурою, визначення в них лінії горизонту та точок сходження

Змістовий модуль 2. Повітряна та тональна перспектива

Тема 6. Повітряна та тональна перспектива в академічному рисунку й живописі

Самостійна робота – 2 год.

Завдання: Аналіз картини художника щодо використання методів повітряної перспективи.

Тема 7. Побудова зображення інтер'єра кутового положення. Тональне зображення

Самостійна робота – 10 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-4, гумка, вугілля.

Кількість робіт: 5 шт.

Завдання: Виконання етюдів інтер'єру з різних точок зору.

Тема 8. Тональна та повітряна перспектива в зображенні міського пейзажу

Самостійна робота – 16 год.

Матеріали: графітні олівці різної м'якості, папір формату А-4, гумка, вугілля, акварель.

Кількість робіт: 5 шт.

Завдання: Виконання етюдів фрагментів архітектури. Виконується низка фрагментів однієї і тієї ж архітектурної споруди з різних точок зору та

передбачає передачу точного характеру натури її освітленості та матеріальності.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Дотримання законів лінійної та повітряної перспективи – 2 б.;
2. Оригінальність композиції, композиційна рівновага – 0,5 б.;
3. Повнота обсягу виконання – 0,5 б.;
4. Якість виконання – 1 б.;
5. Виявлення творчого підходу – 1 б.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання*

Модульний контроль здійснюється у вигляді виконання здобувачами творчої роботи на задану тему. Робота, що не відповідає темі не розглядається.

Критерії оцінювання модульного контролю

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Відповідність завданню (розмір, матеріал)	5
2	Композиційне рішення	5
3	Передача пропорцій, конструктивна побудова	5
4	Передача об'єму, лінійне, колірне та тонове рішення	5
5	Завершеність роботи	5
	Всього	25

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

У 4 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Перспектива» проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом навчального року.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.*

У 4 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Перспектива» проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом навчального року.

6.6. *Шкала відповідності оцінок*

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально – методична картка дисципліни «Перспектива»

Модулі	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II		
Назва модуля	Перспектива. Загальні положення. Лінійна перспектива					Повітряна та тональна перспектива		
Кількість балів за модуль	184 бали					184 бали		
Теми лекцій	Тема 1. Поняття перспективи. Види перспективи. Способи графічного зображення	Тема 2. Лінійна перспектива та її види				Тема 6. Повітряна та тональна перспектива в академічному рисунку й живописі		
	1 бал	1 бал				1 бал		
Теми практичних занять			Тема 3. Лінійно-конструктивний рисунок натюрморту	Тема 4. Побудова інтер'єру	Тема 5. Лінійна перспектива в побудові архітектури		Тема 7. Побудова зображення інтер'єра кутового положення. Тональне зображення.	Тема 8. Тональна та повітряна перспектива в зображенні міського пейзажу
			2 бали за відвідування + 20 балів за роботу	5 балів за відвідування + 50 балів за роботу	5 балів за відвідування + 50 балів за роботу		4 бали за відвідування + 40 балів за роботу	9 балів за відвідування + 90 балів за роботу
Самостійна робота	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)	П. 6.2. (5 балів)
Види поточного контролю	МКР 1- 25 балів					МКР 2- 25 балів		
Підсумковий рейтинговий бал	368 балів (коефіцієнт визначення успішності: 3,68)							

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Bower S. The Urban Sketching Handbook: Understanding Perspective: Easy Techniques for Mastering. Massachusetts: Quarto Publishing Group USA Inc., 2016. 115 p. (<https://www.pdfdrive.com/the-urban-sketching-handbook-understanding-perspective-easy-techniques-for-mastering-perspective-drawing-on-location-e183585417.html>)
2. Montague J. Basic Perspective Drawing: A Visual Approach. New Jersey : John Wiley & Sons, Inc., 2013. 290 p. (<https://www.pdfdrive.com/basic-perspective-drawing-a-visual-approach-e185767926.html>)
3. Norling E. R. Perspective Made Easy. NY: Macmillan, 2005. 228 p. (<https://www.pdfdrive.com/perspective-made-easy-e18826682.html>)
4. Willenbrink M., Willenbrink M. Perspective for the Absolute Beginner: A Clear and Easy Guide to Successful Perspective Drawing. OHIO : North Light Books, 2017. 404 p. (<https://www.pdfdrive.com/perspective-for-the-absolute-beginner-a-clear-and-easy-guide-to-successful-perspective-drawing-e199810381.html>)

Додаткова:

1. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти / М.А. Кириченко, І.М. Кириченко – К.: Вища школа, 2002. – 190 с.
2. Brehm M. Drawing Perspective: How to See It and How to Apply It. B.E.S., 2016. 144 p. (<https://groups.google.com/g/ebooknow55/c/ZOz-gleQVt4?pli=1>)
3. Paricio J. Perspective sketching : Freehand and Digital Drawing Techniques for Artists & Designers Massachusetts : Quarto Publishing Group USA Inc., 2015. 227 p. (<https://www.pdfdrive.com/perspective-sketching-freehand-and-digital-drawing-techniques-for-artists-designers-e157917901.html>)
- 4.